

بررسی رابطه بین کیفیت بودجه و کسری بودجه با توجه به نقش تعدیلگر مدیریت ریسک

زینب رجب لو، حدیثه ابراهیمی نیا^۲ و معصومه سندگل^۳

۱. حسابدار شهرداری شهر رامیان (عهده دار مکاتبات)

۲. مسئول امور اداری شهرداری شهر رامیان

۳. حسابدار شهرداری شهر خانبین

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین کیفیت بودجه و کسری بودجه با توجه به نقش تعدیلگر مدیریت ریسک در ادارات کل استان گلستان انجام گرفته است و در این راستا شش فرضیه مطرح گردید. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و بر اساس روش گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی و از نظر روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نوع همبستگی می‌باشد و جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل ۲۲۰ نفر افراد مرتبط با بخش بودجه اداره کل در استان گلستان می‌باشد که ۱۴۰ مدیر از بین آن‌ها به روش تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. داده‌های به دست آمده از طریق پرسشنامه با استفاده از روشهای آماری توصیفی و استنباطی و با استفاده از نرم افزار SPSS و PLS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. فرضیات مطرح شده در این تحقیق با استفاده از مدل معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفتند و نتایج به دست آمده نشان می‌دهند ابعاد کیفیت بودجه شامل شفافیت بودجه، ارزیابی بودجه، دقت بودجه با کسری بودجه رابطه معکوس و معناداری دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد مدیریت ریسک در رابطه ابعاد در نظر گرفته شده کیفیت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد.

واژگان کلیدی: کیفیت بودجه، کسری بودجه، مدیریت ریسک

مقدمه

پیش از آغاز فرایند اصلی پژوهش، محقق باید بداند به دنبال پاسخ به چه سوال هایی است و در واقع بر اساس سوال هایی که در ذهن خود دارد نقشه راه را مشخص کرده و خود را به ابزارهای لازم برای یافتن پاسخ سوال ها مجهز نماید. در این فصل به شناخت مسئله تحقیق، اهمیت پرداختن به آن، آشنایی با حوزه های مختلف موضوع مورد بررسی پرداخته می شود که به محقق کمک می کند موضوع و حوزه تحقیق خود را مشخص کرده و متناسب با آن برنامه ریزی لازم را برای استفاده از ابزارها و روش های بهینه جهت جمع آوری و تحلیل اطلاعات انجام دهد و در نهایت به نتایج معتبر و قابل استناد دست یابد.

مدیران سازمانهای انتفاعی و غیرانتفاعی همواره وظیفه تخصیص منابع را با متوازن کردن هزینه ها، منفعت ها و ریسک ها بر عهده دارند. هدف از مسئله تخصیص، آن است که بودجه موردنیاز هریک از بخشهای سازمان به گونه ای تعیین شود که مجموع منفعت های شرکت یا سازمان حداکثر شود. با توجه به اینکه گزینه های زیادی برای تخصیص منابع وجود دارد، سود و ریسک به ندرت به عنوان تنها اهداف سازمان مطرح میشوند و درنهایت ذینفعان متعددی با نظرها و منافع متفاوت بر سر منابع با هم رقابت می کنند (تنگ^۱، ۲۰۰۹). بودجه ها به عنوان یک سازوکار کنترلی، استاندارد را با توانایی مقایسه با مخارج آتی برای کنترل آن ها ایجاد می کنند. با گزارش گیری و جمع آوری به موقع داده ها، گروه پروژه با استفاده از بودجه قادر خواهد بود مسائل جاری را شناسایی، گزارش و مسائل آینده را پیشبینی کند. بودجه پروژه به منظور فراهم کردن امکان دست یابی سازمان به اهداف خود، منابع تخصیص داده شده و زمان بندی پروژه را تعیین میکند. تهیه بودجه نه تنها نیازمند شناخت منابع موردنیاز است؛ بلکه نیازمند اطلاعاتی درباره مقدار و زمان نیاز به منابع و هزینه تمام شده آن ها است. مهم ترین مورد این است که بودجه باید با اهداف کلی شرکت همراستا باشد و از آن ها حمایت کند (ونکاترامن و پینتو^۲، ۲۰۰۹).

فرایند بودجه ریزی یک روش رسمی است زمانی که یک برنامه برای یک دوره زمانی آینده ایجاد شود. این فرآیند نشان می دهد ملاحظاتی در مورد ریسک و عدم اطمینان وجود دارد. با این حال، ارزیابی ریسک یک مشکل مفهومی با اشاره به وجود حوادث داخلی یا خارجی می باشد؛ اطلاعات مربوط به رویدادها (قایدید آنها)؛ درک مدیران از وقایع و اطلاعات (یعنی اینکه چگونه آنها درک می شوند) و چگونگی تشکیل سیستم ها، غیررسمی (یا صریح و رسمی) به عنوان راهی برای مقابله با خطر (کولیر و بری^۳، ۲۰۰۲). بنابراین وجود ریسک در فرایند بودجه ریزی ضروری می باشد.

مدیریت ریسک شامل فرایندهای برنامه ریزی، شناسایی ریسک، ارزیابی، پاسخگویی و کنترل و پایش ریسک می باشد. بر اساس نقطه نظرات محققین، به منظور اطمینان از جامعیت و کیفیت شناسایی ریسک های پروژه، می توان ریسک ها را در گروه های مختلف مورد شناسایی و تحلیل قرار داد (نظری و جابری، ۱۳۹۴). چانه زنی سیاسی و رویکردهای بالا به پایین برای بودجه ریزی فعالیت های مکرر در فرایند بودجه است که می تواند منجر به خطرات سیاسی و عقب ماندگی در بودجه شود (الماساری و هریس^۴، ۲۰۱۱). بودجه یکی از مهمترین موارد در تضمین اجرای استراتژی سازمان و برنامه به طور موثر و کارآمد می باشد. بودجه یک الزام اساسی برای رسیدن به اهداف یک سازمان است، می توان نتیجه گرفت که رسیدن به اهداف سازمان به میزان کیفیت بودجه بستگی دارد. تلاش های بعدی در دستیابی به اهداف یک سازمان برای مطابقت با آنچه که برنامه ریزی شده است، وجود مکانیزم های کنترل در بودجه ریزی در پیش بینی مشکل است. طبق نظر تئوری تنظیم هدف، عامل تعیین کننده برای اینکه فرد چگونه تلاش می کند بر اهداف شخصی و میزان مسئولیت او به هدف قرار گرفته است، پس آماده سازی بودجه برای فرد، یک شکل است از مسئولیت می باشد. بر طبق تحقیقات پیشین ویژگی های بودجه که نشان دهنده کیفیت بودجه می باشد بر کسری بودجه تاثیر

¹ Tang

² Venkataraman & Pinto

³ Collier and Berry

⁴ Elmassri and Harris

دارد. این ویژگی‌ها شامل مشارکت، وضوح اهداف، بازخورد، ارزیابی و سختی اهداف بودجه ریزی می‌باشند (رابینسون و همکاران^۵، ۲۰۱۸). بنابراین سوال اصلی تحقیق حاضر این است آیا بین کیفیت بودجه و کسری بودجه با توجه به نقش تعدیلگر مدیریت ریسک رابطه معناداری وجود دارد؟

پیشینه تحقیق

رضایی (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر نوسانات کسری بودجه در شرکت سهامی برق منطقه ای خوزستان با استفاده از رویکرد تحلیل سلسله مراتبی انجام داد. مشخص گردید که با توجه به نظر خبرگان امر، اولویت بندی معیارها بر مبنای هدف نشان می‌دهد که، معیار عوامل هزینه ای با وزن ۰,۶۳۳ بیشترین اهمیت را دارد. بنابراین در بین سه معیار بیشترین تاثیر را بر کسری بودجه دارد. معیار عوامل کلان اقتصادی و عوامل توسعه ای بترتیب با وزن نسبی ۰,۲۴۵، ۰,۱۲۲ در اولویت های بعدی قرار دارد.

انواری و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان اثر کسری بودجه دولت و اعتبارات بخش بانکی در اندازه بازار سهام: رویکرد الگوی خودرگرسیون برداری تابلویی انجام دادند. در این راستا، تجزیه و تحلیل برای داده های ۱۵ کشور در حال توسعه در دوره زمانی ۲۰۱۲-۱۹۹۳ با استفاده از الگوی خودرگرسیون برداری تابلویی انجام شد. مطابق نتایج آزمون علیت در سطح اطمینان ۹۵ درصد، هیچ رابطه علیتی بین اعتبارات اعطایی بانک ها به بخش خصوصی و سرمایه بازار سهام (اندازه بازار) وجود نداشته است؛ اما متغیر سرمایه بازار سهام علیت گرنجر، متغیر کسری بودجه دولت و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بوده است. نتایج تجزیه و تحلیل توابع واکنش تکانه ای، نشان دهنده اثر مثبت شوک های کسری بودجه و اعتبارات بخش بانکی و اثر منفی شوک تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در شاخص سرمایه بازار سهام بوده است. مطابق نتایج، تجزیه واریانس با وجود اثرگذاری متغیرهای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، کسری بودجه دولت و اعتبارات اعطایی بانک ها به بخش خصوصی در نوسان های شاخص سرمایه بازار سهام، اثر شوک متغیر سرمایه بازار سهام، درصد زیادی از واریانس خطای پیش بینی خود را توضیح داده است.

کاظمیان و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان ارزیابی کارایی بودجه در بخش دولتی سلامت برای مراقبت های سرپایی و بستری در مدل بودجه عملیاتی بر اساس کارکردها انجام دادند. میانگین کشوری شاخص کارایی بودجه برای حداکثر سازی کارکردها در سال های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۲ برای مراقبت های سرپایی به ترتیب ۰,۵۵ و ۰,۵۸ و برای مراقبت های بستری به ترتیب ۰,۸۲ و ۰,۸۶ بوده است. ارزیابی شاخص های کارایی در بخش دولتی سلامت نشان می‌دهد که استان ها علی رغم یکسانی شرایط درآمدی و تخصیص بودجه و یکسانی روش های تنظیم کارکردها، با تفاوت های قابل ملاحظه در حداکثر سازی محصول و حداقل نمودن هزینه یا بودجه، طبقه بندی می‌شوند. این پژوهش برای نخستین بار شاخص های کارایی بودجه عملیاتی بر اساس کارکردها در بخش دولتی سلامت را توضیح می‌دهد. تفاوت کارایی میان استان ها و تغییرات کاهشی کارایی در چند استان در سال دوم عاملی برای ناپایداری کارایی و نابرابری ها و محدودیت دسترسی به هدف های بخش سلامت محسوب می‌شود.

بذرافشان و خدای (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان اثر کنترلی بودجه انقباضی بر انحراف بودجه انجام دادند. داده های مربوط به متغیر کنترل بودجه انقباضی از روش پیمایشی و داده های مربوط به متغیر انحراف بودجه و آشفستگی بودجه از گزارش های درون سازمانی سازمان برنامه و بودجه برای سال های متوالی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۵ (۳ سال) استخراج شده است. تجزیه و تحلیل داده ها به کمک نرم افزار Smart-PLS انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد ارتباط بین کنترل بودجه انقباضی و انحراف بودجه، معکوس و معنی دار است. اما متغیر آشفستگی بودجه اثری معنی دار بر این رابطه ندارد. علاوه بر این، تجزیه و تحلیل نتایج نشان می‌دهد انحراف بودجه سال های گذشته بر انحراف بودجه سال های آینده اثری معنی دار دارد اما بر استفاده از کنترل بودجه انقباضی اثری معنی دار ندارد.

محمدی و همکاران (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین درجه شفافیت مالی، کسری بودجه، رشد اقتصادی و جذب سرمایه گذاری خارجی در کشور های حوزه خلیج فارس انجام دادند. به منظور بررسی میدانی در تحقیق حاضر، از جامعه آماری شامل اساتید و خیرگان حوزه مالی بین الملل که تعداد ۳۰ نفر از آنها با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند گلوله برفی انتخاب شده است. برای تحلیل ابعاد چارچوب مفهومی جهت سنجش رابطه از ضریب همبستگی پیرسون، جهت سنجش تاثیر متغیرها از تحلیل رگرسیون استفاده شد نتایج نشان داد که بین درجه شفافیت مالی، کسری بودجه، رشد اقتصادی و جذب سرمایه گذاری خارجی در کشور های حوزه خلیج فارس رابطه وجود دارد می باشد.

هاشمی (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان مطالعه تطبیقی تاثیر آزادی اقتصادی بر کسری بودجه در ایران انجام دادند. در این مقاله کوشش شده است فرضیه رابطه معکوس بین درجه آزادی اقتصادی و کسری بودجه در دو گروه از کشورها، مورد آزمون قرار گیرد، برای این منظور بین موسساتی که رتبه گذاری در شاخص آزادی اقتصادی کشورها را انجام می دهند، نتیجه حاصله از ضرایب مدل، تایید رابطه معنی دار و معکوس بین درجه آزادی اقتصادی و کسری بودجه، برای کشورهای نازاد و آزاد اقتصادی می باشد. همچنین میانگین نسبت کسری بودجه در کشورهای آزاد کمتر از کشورهای نازاد اقتصادی میباشد.

رابینسون و همکاران (۲۰۱۸) تحقیقی با عنوان نقش مدیریت ریسک بر کیفیت و انحراف بودجه انجام دادند. این تحقیق بر روی ۸۹ نفر از افراد کمیته بودجه در کشور اندونزی انجام شد. تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد شفافیت اهداف، ارزیابی و دقت تاثیر منفی در کسری بودجه دارند. همچنین نتایج نشان داد مدیریت ریسک نقش تعدیلی ضعیفی در رابطه کیفیت بودجه و کسری بودجه دارد.

فورلانگ^۶ (۲۰۱۷) تحقیقی با عنوان مدیریت ریسک، ارزیابی مالی و بودجه برای پروژه های شرکت فاضلاب انجام دادند. در این مقاله مدیریت ریسک، ارزیابی مالی و بودجه در هفت پروژه مربوط به فاضلاب کشور استرالیا لحاظ شده است. از این مورد مطالعاتی دیده می شود که مسولان بخش ها به طور کلی برای شناسایی بهتر ریسک ها تجهیز شده اند. در رابطه با روشهای ارزیابی مالی برخی از اختلافات جدی نظیر دوره های زمانی برای آنالیز، چگونگی سودمندی آبهای سطحی شناسایی شده اند. بعنوان بودجه ملی به احتمال زیاد در آیند نه چندان دور، پروژه استفاده مجدد ممکن است در آینده توسط صنعت آب تامین مالی شود. جهت فعال شدن نویسنده پیشنهاد می دهد که نیازهای صنعت ۱- یک فرآیند ارزیابی استاندارد پروژه ۲- کمیته تامین کنندگان زیرساختهای مالی به نمایندگی از هردو آب و برق و تنظیم کننده، جهت مقایسه و اولویت بندی در پروژه های دیگر، مورد نیاز می باشند.

مالتریز و وستی (۲۰۱۵) عوامل موثر بر کسری بودجه در اروپا، نقش قوانین مالی، مسائل مالی شوراها، حسابداری خلاق و تاثیر آن بر یورو را بررسی کردند. آنان عوامل موثر بر عادل بودجه ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا را در بازه زمانی ۱۹۹۱ - ۲۰۰۱ با روش ترکیبی مورد مطالعه قرار دادند. همچنین تمرکز بر اثربخشی قوانین مالی و شوراها مالی و تاثیر عضویت در اتحادیه پولی و اقتصادی اروپا و حسابداری خلاق را به عنوان عوامل موثر بر کسری بودجه در نظر گرفتند. نتایج پژوهش آن ها نشان داد که قوانین مالی و حسابداری خلاق تاثیر قابل توجهی بر کاهش کسری بودجه دارد و سایر متغیرها نیز بر کسری بودجه موثر است.

چیو و همکاران^۷ (۲۰۱۵) تحقیقی با عنوان شاخص های صنعت و انتقال ریسک مالی انجام دادند. این مقاله معیار جدیدی از سرریز دنباله ریسک را پیشنهاد می دهد: در بخش داده شده ارتباط مثبتی با مقدار تامین مالی بدهی و ارتباط منفی ارزش گذاری و سرمایه گذاری دارد. از این رو؛ بخش های واقعی اقتصاد که نیاز به تامین مالی زیاد بدهی دارد و فعالیت سرمایه گذاری و ارزش گذاری آن نسبتا کمتر است از گزینه های برجسته برای نوسان و افزایش قیمت سهام در پرتو بحران بخش مالی میباشد. شواهد همچنین بر این تاکید دارند که هر چه میزان رقابت در صنعت بیشتر باشد سر ریز دنباله ریسک بخش مالی قویتر است.

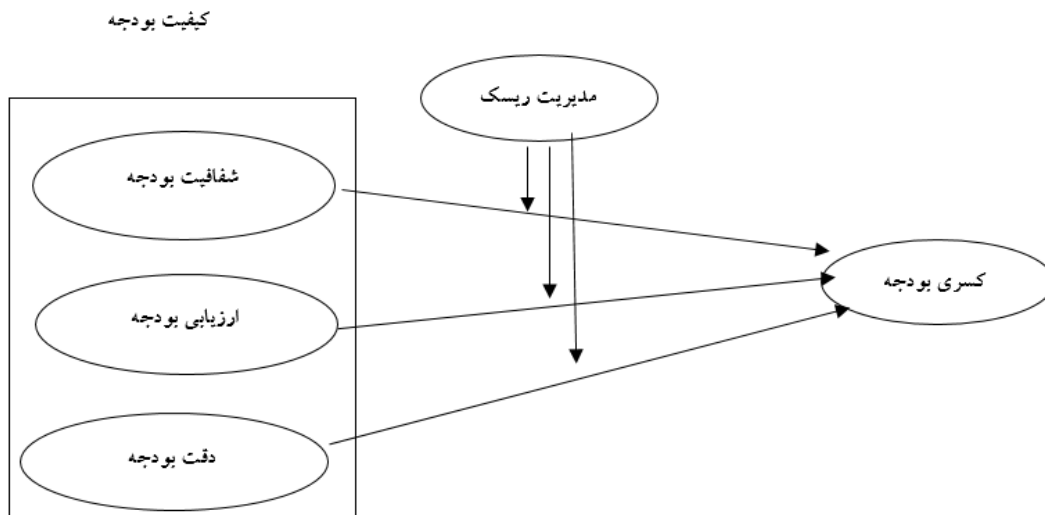
فاتما توران^۸ (۲۰۱۴) در تحقیق خود به بررسی رابطه علیت بین کسری بودجه، عرضه پول و تورم برای کشور ترکیه پرداخته بودند. نتایج آنها نشان داد عرضه پول بر تورم تأثیرگذار است و افزایش آن منجر به افزایش نرخ تورم میشود. همچنین رابطه دو طرفه علت و معلولی بین کسری بودجه و نرخ تورم وجود دارد و افزایش تورم باعث افزایش کسری بودجه خواهد شد و کسری بودجه باعث افزایش نرخ تورم می شود.

بکرسباستین^۹ (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی نظارت ناکافی بر بودجه از طریق مطالعه چهار سازمان دولتی با استفاده از صورت های مالی آن ها پرداخت. یافته های پژوهش وی نشان داد که کنترل اداری و فرهنگی بر عملکرد و انضباط بودجه موثر است و رهاسازی بودجه اثر منفی بر انضباط بودجه ای دارد.

مادهو^{۱۰} (۲۰۱۲) تحقیقی با عنوان بررسی رابطه ریسک عملیاتی و ریسک بازار به عنوان عوامل تشکیل دهنده سرمایه در گردش انجام داد. وی به بررسی داده های شرکت های استرالیایی در طی سال های ۲۰۰۳-۲۰۰۸ پرداختند. نتایج تحقیق وی نشان داد با در نظر گرفتن چهار متغیر کنترل (فروش، اندازه، اهرم و سودآوری) ریسک عملیاتی تغییرات معناداری در سرمایه در گردش ایجاد می کند. همچنین شرکت هایی با اهرم پایین تر جریان نقد بالاتری نسبت به شرکت هایی با اهرم بالاتر داشتند. نتایج تحقیق وی نشان می دهد بین ریسک عملیاتی و سرمایه در گردش، بین ریسک بازار و چرخه تبدیل وجه نقد رابطه معناداری وجود دارد اما نتایج رابطه معناداری بین ریسک عملیاتی و چرخه تبدیل وجه نقد و بین ریسک بازار و سرمایه در گردش نشان ندادند.

مدل مفهومی تحقیق

مدل مفهومی تحقیق حاضر برگرفته از تحقیق رابینسون و همکاران (۲۰۱۸) می باشد. در این تحقیق ابعاد کیفیت بودجه شامل وضوح، ارزیابی و دقت مورد بررسی قرار می گیرند و رابطه آن ها با کسری بودجه به طور مستقیم و از طریق نقش تعدیلی مدیریت ریسک به صورت غیر مستقیم مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

شکل ۱ مدل مفهومی تحقیق (رابینسون و همکاران، ۲۰۱۸)

8 Fatma Turan

9 Becker sebastien

10 Madhu

فرضیات تحقیق

- ۱- بین شفافیت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- بین دقت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴- مدیریت ریسک در رابطه شفافیت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد.
- ۵- مدیریت ریسک در رابطه بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد.
- ۶- مدیریت ریسک در رابطه بین دقت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد.

روش تحقیق

روش تحقیق بر حسب روش توصیفی و از نوع پیمایشی و نیز تحلیل همبستگی می باشد. تحقیق حاضر توصیفی است زیرا به جمع آوری اطلاعات برای آزمون فرضیه یا پاسخ به سوالات مربوط به وضعیت فعلی موضوع مورد مطالعه می پردازد. تحقیق پیمایشی است زیرا درباره اینکه گروهی از مردم چه می دانند چه فکر می کنند یا چه کاری انجام می دهند تحقیق می کنیم.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر ادارات کل استان گلستان به تعداد ۳۹ اداره می باشد که دارای ۲۲۰ پرسنل مرتبط با بودجه می باشد.

حجم نمونه و روش نمونه گیری

با توجه به اینکه حجم جامعه آماری برابر ۲۲۰ می باشد، بر اساس جدول کرجسی و مورگان حجم نمونه آماری ۱۴۰ تعیین می گردد. روش نمونه گیری در این تحقیق از نوع تصادفی طبقه ای می باشد.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

برای جمع آوری پیشینه و سوالات تحقیق از منابع دست دوم کتاب، مقالات و منابع فیزیکی و دیجیتالی استفاده شد همچنین روش گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه ای از روش فیش برداری استفاده شد برای جمع آوری داده های آماری از روش میدانی استفاده شد.

روش های تجزیه و تحلیل اطلاعات

معادلات ساختاری. با توجه به هدف تحقیق و تحلیل‌هایی که روی این ماتریس صورت می‌گیرد به دو دسته اصلی تقسیم می‌شود: تحلیل عاملی و مدل معادلات ساختاری. هر دو این تحلیل‌ها از طریق نرم افزار PLS قابل انجام است. مدل معادلات ساختاری یک ساختار علی خاص بین مجموعه‌ای از سازه‌های غیرقابل مشاهده است. یک مدل معادلات ساختاری از دو مولفه تشکیل شده است: یک مدل ساختاری که ساختار علی بین متغیرهای پنهان را مشخص می‌کند و یک مدل اندازه‌گیری که روابطی بین متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده شده را تعریف می‌کند.

برازش مدل مفهومی

بررسی برازش مدل مفهومی در سه بخش، برازش مدل‌های اندازه‌گیری و برازش مدل ساختاری و برازش مدل کلی انجام می‌شود.

برازش مدل‌های اندازه‌گیری

مطابق با الگوریتم تحلیل مدل‌ها در روش PLS، برای بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری سه معیار پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده می‌شود. در جدول ۴-۴ نتایج پایایی، روایی همگرا و روایی واگرا ابزار سنجش به صورت کامل آورده شده است.

جدول ۱ نتایج سه معیار آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا ابزار سنجش

متغیر	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha>0.7)	ضریب پایایی ترکیبی (Alpha>0.7)	میانگین واریانس ترکیبی (AVE>0.4)	نتیجه
شفافیت بودجه	۰,۸۲۳	۰,۸۶۳	۰,۷۳۱	مناسب و مورد تایید
دقت بودجه	۰,۷۸۰	۰,۸۴۱	۰,۵۷۱	مناسب و مورد تایید
ارزیابی بودجه	۰,۸۲۴	۰,۸۷۵	۰,۵۱۷	مناسب و مورد تایید
مدیریت ریسک	۰,۹۵۹	۰,۹۶۵	۰,۷۳۶	مناسب و مورد تایید
کسری بودجه	۰,۹۴۹	۰,۹۵۷	۰,۷۳۱	مناسب و مورد تایید

با توجه به اینکه مقدار مناسب برای آلفای کرونباخ ۰,۷ (کرونباخ^{۱۱}، ۱۹۵۱)، برای پایایی ترکیبی ۰,۷ (نونالی^{۱۲}، ۱۹۷۸)، و برای AVE ۰,۴ (فورنل و لارکر^{۱۳}، ۱۹۸۱) است و مطابق با نتایج حاصل از خروجی‌های نرم‌افزار SMART-PLS در جدول ۴-۴ تمامی این معیارها در مورد متغیرهای پژوهش مقدار مناسبی اتخاذ نموده‌اند و می‌توان مناسب بودن وضعیت پایایی و روایی همگرایی پژوهش را تایید نمود. در نتیجه ابزار تحقیق از روایی (محتوا، همگرا) و پایایی (بارعاملی، ضریب پایایی مرکب، ضریب آلفای کرونباخ) مناسبی برخوردار است. همچنین نتایج روایی واگرا ابزار سنجش در جدول ۴-۷ نشان داده شده است:

جدول ۲ نتایج روایی واگرا ابزار سنجش

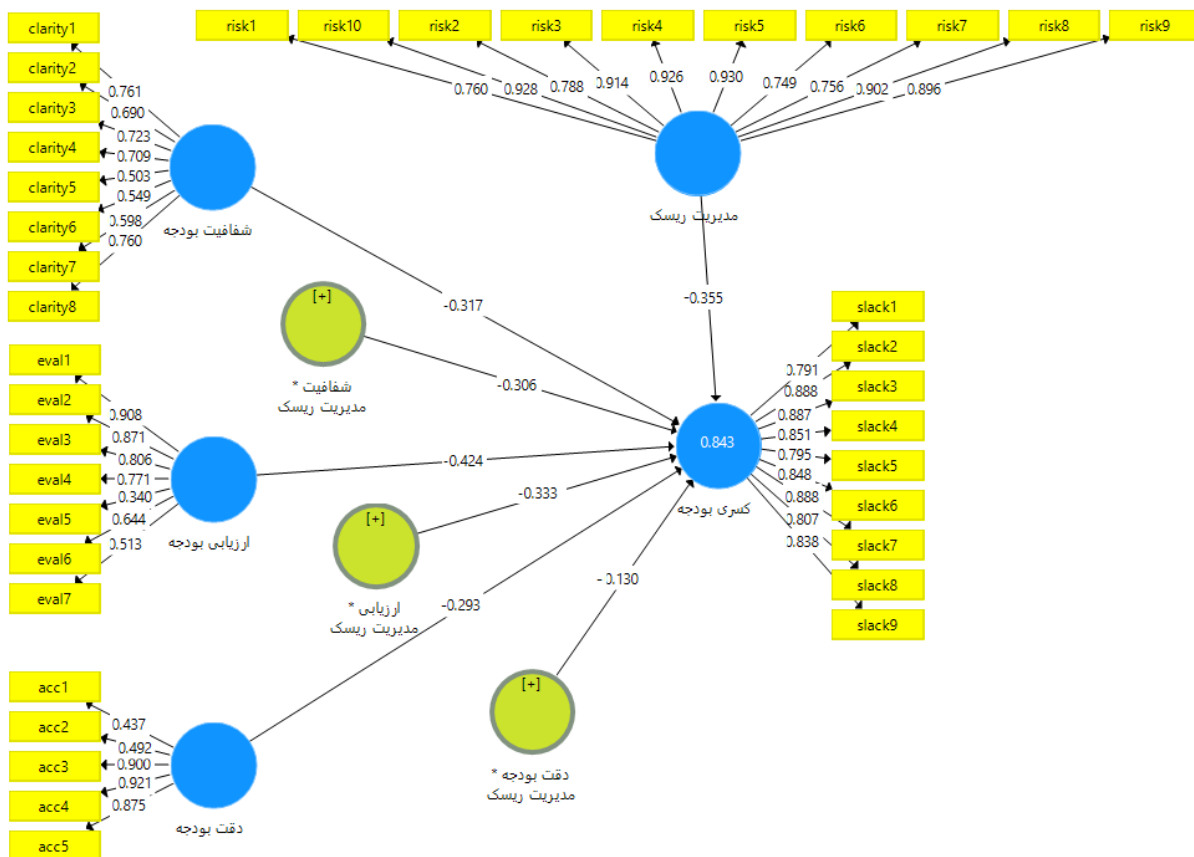
متغیر	ارزیابی * ریسک	ارزیابی بودجه	دقت بودجه	دقت * ریسک	شفافیت * ریسک	شفافیت بودجه	مدیریت ریسک	کسری بودجه	نتیجه
ارزیابی * مدیریت ریسک	۱								مورد تایید
ارزیابی بودجه	۰,۴۵۹	۰,۷۶۷							مورد تایید
دقت بودجه	۰,۴۶۲	۰,۷۵۶	۰,۹۲۴						مورد تایید
دقت * مدیریت ریسک	-۰,۹۰۵	-۰,۵۲۲	-۰,۵۴۲	۱					مورد تایید
شفافیت * مدیریت ریسک	۰,۹۵۹	۰,۴۷۸	۰,۴۸۱	-۰,۹۰۱	۱				مورد تایید
شفافیت بودجه	0.506	۰,۷۱۹	۰,۸۴۵	-۰,۶۰۸	۰,۴۹۹	۰,۶۶۸			مورد تایید
مدیریت ریسک	-۰,۶۳۲	-۰,۶۰۹	-۰,۶۱۷	-۰,۶۶۵	-۰,۶۱۱	-۰,۶۹۵	۰,۸۵۸		مورد تایید
کسری بودجه	-۰,۶۷۷	-۰,۷۴۹	-۰,۷۲۷	-۰,۷۴۹	-۰,۶۷۸	-۰,۷۹۷	-۰,۸۲۳	-۰,۸۴۵	مورد تایید

در ماتریس فورنل و لارکر، مقدار جذر AVE متغیرها در قطر اصلی ماتریس همبستگی متغیرها وارد می‌شود. همانگونه که در جدول ۴-۷ برگرفته از روش فورنل و لارکر مشخص می‌باشد، مقدار جذر AVE متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار گرفته‌اند، از مقدار همبستگی میان آنها که در خانه‌های زیرین و چپ قطر اصلی ترتیب داده شده‌اند بیشتر است. از این رو می‌توان اظهار داشت که در پژوهش حاضر، سازه‌ها (متغیرهای مکنون) در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارند تا با سازه‌های دیگر، روایی واگرایی مدل در حد مناسبی است. به عبارت دیگر، مقدار جذر AVE تمامی متغیرها از مقدار همبستگی میان آنها بیشتر است که این امر روایی واگرای مناسب و برازش خوب مدل‌های اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

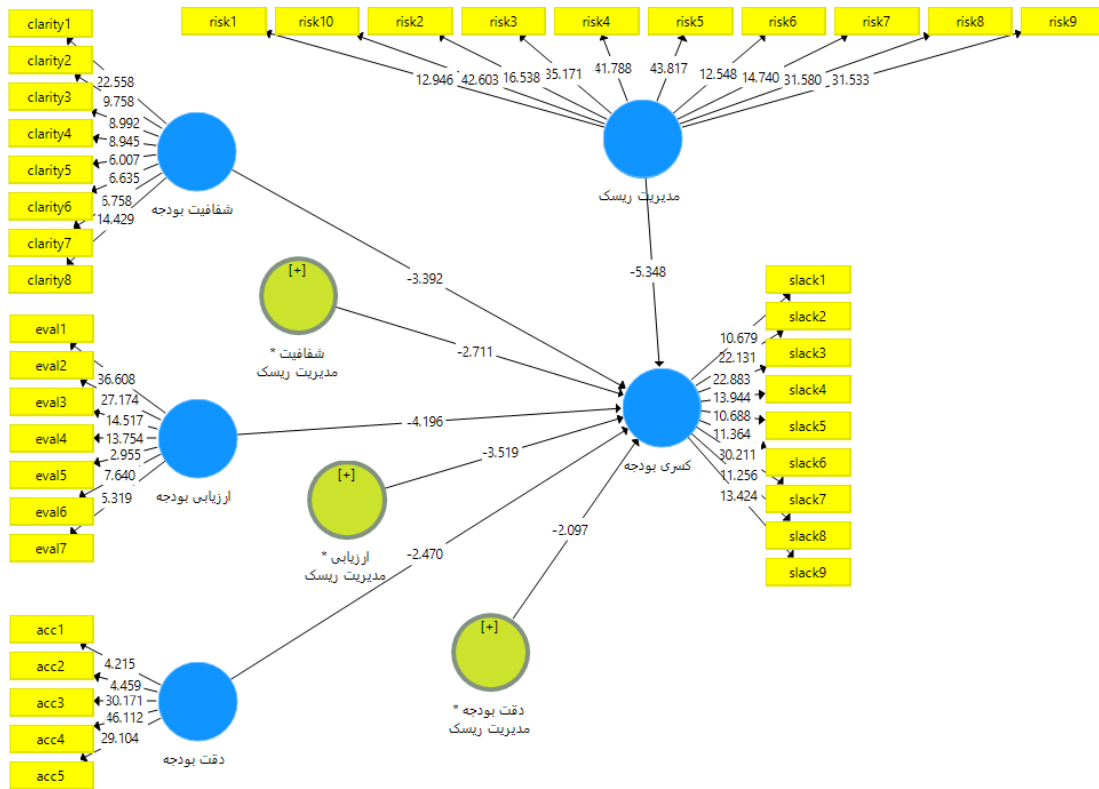
11 Cronbach
12 Nunnally
13 Fornel & Larker

برازش مدل ساختاری

مطابق با الگوریتم تحلیل داده‌ها در روش SMART PLS، بعد از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری نوبت به برازش مدل ساختاری پژوهش می‌رسد. بخش مدل ساختاری برخلاف مدل‌های اندازه‌گیری، به سوالات (متغیرهای آشکار) کاری ندارد و تنها متغیرهای پنهان همراه با روابط میان آنها بررسی می‌شود. همان‌طور که در شکل ۲-۴ مشاهده می‌شود، برای آزمون فرضیات اصلی تحقیق از مدل مفهومی پژوهش در حالت ضرایب معناداری استفاده شده است. در این حالت در صورتیکه مقدار T -Value از $1/96$ بیشتر و یا از $1/96$ - کمتر باشد، فرضیه صفر رد و فرضیه یک تأیید می‌گردد. علاوه بر این ضرایب استاندارد برای مدل نهایی نیز در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲ آزمون مدل مفهومی تحقیق در حالت ضرایب مسیر

شکل ۳ آزمون مدل مفهومی تحقیق در حالت آماره t جدول ۳ شاخص های نیکویی برازش برای مدل نهایی

متغیر	شاخص	R2	1-Sse/SSO	Communality	نتیجه
ارزیابی * مدیریت ریسک	-	-	-	۱,۰۰۰	بسیار خوب
ارزیابی بودجه	-	-	-	۰,۳۶۶	بسیار خوب
دقت بودجه	-	-	-	۰,۳۸۱	بسیار خوب
دقت * مدیریت ریسک	-	-	-	۱,۰۰۰	بسیار خوب
شفافیت * مدیریت ریسک	-	-	-	۱,۰۰۰	بسیار خوب
شفافیت بودجه	-	-	-	۰,۲۶۲	بسیار خوب
مدیریت ریسک	-	-	-	۰,۶۱۳	بسیار خوب
کسری بودجه	۰,۸۳۱	۰,۵۱۴	۰,۵۷۸	۰,۵۷۸	بسیار خوب

$$GOF = \sqrt{Communalities} \times \sqrt{R^2} = \sqrt{0.650 \times 0.831} = 0.540$$

با توجه به سه مقدار ۰,۰۱، ۰,۲۵ و ۰,۳۶ که به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده‌اند (وتزل و همکاران، ۱۴، ۲۰۰۹) بدست آوردن مقدار ۰,۵۴۰ برای GOF در مورد مدل مفهومی پژوهش، برازش بسیار مناسب مدل کلی آن تایید می‌شود.

نتایج حاصل از آزمون فرضیات اصلی تحقیق با استفاده از تحلیل مدل معادلات ساختاری آزمون فرضیه اول

فرضیه اول به بررسی رابطه بین شفافیت بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد. که به منظور آزمون، این فرضیه به صورت فرضیه‌های آماری، H_1 (نشان دهنده ادعا) و H_0 (نشان دهنده نقیض ادعا) تبدیل می‌شود.

H_0 : بین شفافیت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین شفافیت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.

$$\left\{ \begin{array}{ll} H_0 : \beta_i = 0 & \text{نقیض ادعا} \\ H_1 : \beta_i \neq 0 & \text{ادعا} \end{array} \right.$$

در آزمون فرضیه مورد نظر با استفاده از مدل معادلات ساختاری، خروجی نرم افزار نشان‌دهنده مناسب بودن مدل ساختاری برازش یافته برای آزمون فرضیه اول است. همچنین شکل ۴-۲، معناداری ضرایب و پارامترهای به دست آمده مدل بین شفافیت بودجه و کسری بودجه را نشان می‌دهد. ضرایب به دست آمده زمانی معنادار می‌باشند که مقدار آزمون معناداری آن‌ها از عدد ۱,۹۶ بزرگتر و از عدد ۱,۹۶- کوچکتر باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ضریب معناداری میان شفافیت بودجه و کسری بودجه برابر با ۳,۳۹۲- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، بین شفافیت بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان به میزان (۰,۳۱۷-) رابطه معکوس و معناداری دارد.

آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم به بررسی رابطه بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد. که به منظور آزمون، این فرضیه به صورت فرضیه‌های آماری، H_1 (نشان دهنده ادعا) و H_0 (نشان دهنده نقیض ادعا) تبدیل می‌شود.

H_0 : بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.

$$\left\{ \begin{array}{ll} H_0 : \beta_i = 0 & \text{نقیض ادعا} \\ H_1 : \beta_i \neq 0 & \text{ادعا} \end{array} \right.$$

در آزمون فرضیه مورد نظر با استفاده از مدل معادلات ساختاری، خروجی نرم افزار نشان‌دهنده مناسب بودن مدل ساختاری برازش یافته برای آزمون فرضیه دوم است. همچنین شکل ۴-۲، معناداری ضرایب و پارامترهای به دست آمده مدل بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه را نشان می‌دهد. ضرایب به دست آمده زمانی معنادار می‌باشند که مقدار آزمون معناداری آن‌ها از عدد ۱,۹۶ بزرگتر و از عدد ۱,۹۶- کوچکتر باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ضریب معناداری میان ارزیابی بودجه و کسری بودجه برابر با ۴,۱۹۶- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان به میزان (۰,۴۲۴-) رابطه معکوس و معناداری دارد.

آزمون فرضیه سوم

فرضیه سوم به بررسی رابطه بین دقت بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان رابطه معناداری وجود دارد. که به منظور آزمون، این فرضیه به صورت فرضیه‌های آماری، H_1 (نشان دهنده ادعا) و H_0 (نشان دهنده نقیض ادعا) تبدیل می‌شود.

H_0 : بین دقت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین دقت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.

$H_0 : \beta_i = 0$ نقیض ادعا

$H_1 : \beta_i \neq 0$ ادعا

در آزمون فرضیه مورد نظر با استفاده از مدل معادلات ساختاری، خروجی نرم افزار نشان‌دهنده مناسب بودن مدل ساختاری برازش‌یافته برای آزمون فرضیه سوم است. همچنین شکل ۴-۲، معناداری ضرایب و پارامترهای به دست آمده مدل بین دقت بودجه و کسری بودجه را نشان می‌دهد. ضرایب به دست آمده زمانی معنادار می‌باشند که مقدار آزمون معناداری آن‌ها از عدد ۱,۹۶ بزرگتر و از عدد ۱,۹۶- کوچکتر باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ضریب معناداری میان دقت بودجه و کسری بودجه برابر با ۲,۴۷۰- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، بین دقت بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان به میزان (۰,۲۹۳-) رابطه معکوس و معناداری دارد.

آزمون فرضیه چهارم

H_0 : مدیریت ریسک در رابطه شفافیت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی ندارد.

H_1 : مدیریت ریسک در رابطه شفافیت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد.

$H_0 : \beta_i = 0$ نقیض ادعا

$H_1 : \beta_i \neq 0$ ادعا

جهت بررسی نقش تعدیلی مدیریت ریسک مدل با در نظر گرفتن این متغیر تعدیلی و شفافیت ریسک مورد آزمون قرار گرفت. مطابق شکل ۴-۲، معناداری ضرایب و پارامترهای به دست آمده مدل نقش تعدیلی مدیریت ریسک در رابطه شفافیت بودجه و کسری بودجه را نشان می‌دهد. ضرایب به دست آمده زمانی معنادار می‌باشند که مقدار آزمون معناداری آن‌ها از عدد ۱,۹۶ بزرگتر و از عدد ۱,۹۶- کوچکتر باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ضریب معناداری میان دقت بودجه و کسری بودجه برابر با ۲,۷۱۱- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، مدیریت ریسک در رابطه شفافیت بودجه و کسری بودجه به میزان (۰,۳۰۶-) نقش تعدیلی معناداری دارد.

آزمون فرضیه پنجم

H_0 : مدیریت ریسک در رابطه ارزیابی بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی ندارد.

H_1 : مدیریت ریسک در رابطه ارزیابی بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد.

$H_0 : \beta_i = 0$ نقیض ادعا

$H_1 : \beta_i \neq 0$ ادعا

جهت بررسی نقش تعدیلی مدیریت ریسک مدل با در نظر گرفتن این متغیر تعدیلی و ارزیابی ریسک مورد آزمون قرار گرفت. مطابق شکل ۴-۲، معناداری ضرایب و پارامترهای به دست آمده مدل نقش تعدیلی مدیریت ریسک در رابطه ارزیابی بودجه و کسری بودجه را نشان می‌دهد. ضرایب به دست آمده زمانی معنادار می‌باشند که مقدار آزمون معناداری آن‌ها از عدد ۱,۹۶ بزرگتر و از عدد ۱,۹۶- کوچکتر باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ضریب معناداری میان ارزیابی بودجه و کسری بودجه برابر با ۳,۵۱۹- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، مدیریت ریسک در رابطه ارزیابی بودجه و کسری بودجه به میزان (۰,۳۳۳-) نقش تعدیلی معناداری دارد.

آزمون فرضیه ششم

H0 : مدیریت ریسک در رابطه دقت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی ندارد.

H1 : مدیریت ریسک در رابطه دقت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد.

H0 : $\beta_i = 0$ نقیض ادعا

H1 : $\beta_i \neq 0$ ادعا

جهت بررسی نقش تعدیلی مدیریت ریسک مدل با در نظر گرفتن این متغیر تعدیلی و دقت ریسک مورد آزمون قرار گرفت. مطابق شکل ۴-۲، معناداری ضرایب و پارامترهای به دست آمده مدل نقش تعدیلی مدیریت ریسک در رابطه دقت بودجه و کسری بودجه را نشان می‌دهد. ضرایب به دست آمده زمانی معنادار می‌باشند که مقدار آزمون معناداری آن‌ها از عدد ۱,۹۶ بزرگتر و از عدد ۱,۹۶- کوچکتر باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ضریب معناداری میان دقت بودجه و کسری بودجه برابر با ۲,۰۹۷- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، مدیریت ریسک در رابطه دقت بودجه و کسری بودجه به میزان (۰,۱۳۰-) نقش تعدیلی معکوس و معناداری دارد.

بحث و نتیجه گیری

برای آزمون فرضیات اصلی تحقیق مطابق با الگوریتم تحلیل داده‌ها در روش SMART PLS از مدل مفهومی پژوهش در حالت ضرایب معناداری استفاده شده است. در این حالت در صورتیکه مقدار t -Value از ۱/۹۶ بیشتر و یا از ۱/۹۶- کمتر باشد، فرضیه صفر رد و فرضیه یک تأیید می‌گردد.

در فرضیه اول ادعا شده بود بین شفافیت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.

در آزمون فرضیه مورد نظر با استفاده از مدل معادلات ساختاری، خروجی نرم افزار نشان‌دهنده مناسب بودن مدل ساختاری برازش‌یافته برای آزمون فرضیه اول است. ضریب معناداری میان شفافیت بودجه و کسری بودجه برابر با ۳,۳۹۲- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، بین شفافیت بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان به میزان (۰,۳۱۷-) رابطه معکوس و معناداری دارد.

نتیجه این فرضیه با تحقیق رابینسون و همکاران (۲۰۱۸)، محمدی و همکاران (۱۳۹۶) همراستا می‌باشد.

در فرضیه دوم ادعا شده بود بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.

در آزمون فرضیه مورد نظر با استفاده از مدل معادلات ساختاری، خروجی نرم افزار نشان‌دهنده مناسب بودن مدل ساختاری برازش‌یافته برای آزمون فرضیه دوم است. ضریب معناداری میان ارزیابی بودجه و کسری بودجه برابر با ۴,۱۹۶- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان به میزان (۰,۴۲۴-) رابطه معکوس و معناداری دارد.

نتیجه این فرضیه با تحقیق رابینسون و همکاران (۲۰۱۸)، بکرسباستین (۲۰۱۴)، بذرافشان و خدای (۱۳۹۶)، حاجیها و شمسی (۱۳۹۴) همراستا می‌باشد.

در فرضیه سوم ادعا شده بود بین دقت بودجه و کسری بودجه رابطه معناداری وجود دارد.

در آزمون فرضیه مورد نظر با استفاده از مدل معادلات ساختاری، خروجی نرم افزار نشان‌دهنده مناسب بودن مدل ساختاری برازش‌یافته برای آزمون فرضیه سوم است. ضریب معناداری میان دقت بودجه و کسری بودجه برابر با ۲,۴۷۰- می‌باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می‌دهد، بین دقت بودجه و کسری بودجه در ادارات کل استان گلستان به میزان (۰,۲۹۳-) رابطه معکوس و معناداری دارد.

نتیجه این فرضیه با تحقیق رابینسون و همکاران (۲۰۱۸)، همراستا می‌باشد.

در فرضیه چهارم ادعا شده بود مدیریت ریسک در رابطه شفافیت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد. جهت بررسی نقش تعدیلی مدیریت ریسک مدل با در نظر گرفتن این متغیر تعدیلی و شفافیت بودجه و ریسک مورد آزمون قرار گرفت. ضریب معناداری میان دقت بودجه و کسری بودجه برابر با ۲,۷۱۱- می باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می دهد، مدیریت ریسک در رابطه شفافیت بودجه و کسری بودجه به میزان (۰,۳۰۶-) نقش تعدیلی معناداری دارد. نتیجه این فرضیه با تحقیق رابینسون و همکاران (۲۰۱۸)، فورلانگ (۲۰۱۷) همراستا می باشد. در فرضیه پنجم ادعا شده بود مدیریت ریسک در رابطه بین ارزیابی بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد. جهت بررسی نقش تعدیلی مدیریت ریسک مدل با در نظر گرفتن این متغیر تعدیلی و ارزیابی بودجه و ریسک مورد آزمون قرار گرفت. ضریب معناداری میان ارزیابی بودجه و کسری بودجه برابر با ۳,۵۱۹- می باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می دهد، مدیریت ریسک در رابطه ارزیابی بودجه و کسری بودجه به میزان (۰,۳۳۳-) نقش تعدیلی معناداری دارد. نتیجه این فرضیه با تحقیق رابینسون و همکاران (۲۰۱۸)، فورلانگ (۲۰۱۷)، بکرسباستین (۲۰۱۴) همراستا می باشد. در فرضیه ششم ادعا شده بود مدیریت ریسک در رابطه بین دقت بودجه و کسری بودجه نقش تعدیلی دارد. جهت بررسی نقش تعدیلی مدیریت ریسک مدل با در نظر گرفتن این متغیر تعدیلی و دقت بودجه و ریسک مورد آزمون قرار گرفت. ضریب معناداری میان دقت بودجه و کسری بودجه برابر با ۲,۰۹۷- می باشد. همچنین مطابق شکل ۴-۱ مدل ساختاری نشان می دهد، مدیریت ریسک در رابطه دقت بودجه و کسری بودجه به میزان (۰,۱۳۰-) نقش تعدیلی معکوس و معناداری دارد.

نتیجه این فرضیه با تحقیق رابینسون و همکاران (۲۰۱۸)، فورلانگ (۲۰۱۷) همراستا می باشد.

با توجه به نتایج تحقیق می توان نتیجه گرفت که رسیدن به اهداف سازمان به میزان کیفیت بودجه بستگی دارد. تلاش های بعدی در دستیابی به اهداف یک سازمان برای مطابقت با آنچه که برنامه ریزی شده است، وجود مکانیزم های کنترل در بودجه بندی در پیش بینی مشکل است. طبق نظر تئوری تنظیم هدف، عامل تعیین کننده برای اینکه فرد چگونه تلاش می کند بر اهداف شخصی و میزان مسئولیت او به هدف قرار گرفته است، پس آماده سازی بودجه برای فرد، یک شکل است از مسئولیت می باشد. بر طبق تحقیقات پیشین ویژگی های بودجه که نشان دهنده کیفیت بودجه می باشد بر کسری بودجه تاثیر دارد. این ویژگی ها شامل مشارکت، وضوح اهداف، ارزیابی و دقت اهداف بودجه بندی می باشند. همچنین مدیریت ریسک های بازار می تواند به طور قابل توجهی رابطه بین کیفیت بودجه و کسری بودجه را تحت تاثیر قرار دهد.

فهرست منابع

آذر، عادل، امیرخانی، طیبه (۱۳۹۱)، **بودجه ریزی عمومی: نهادهای بودجه ریزی و بودجه محلی**، (چاپ دوم)، تهران، انتشارات سمت.

آذر، عادل، نجفی، سجاد (۱۳۹۰)، **مدل ریاضی بودجه ریزی در بخش عمومی: رویکرد بهینه سازی استوار**، چشم/انداز مدیریت دولتی، ۸، ۸۳-۹۸.

اسفندیاری صفا، خسرو، (۱۳۹۳)، **مفاهیم اساسی بودجه ریزی با رویکرد عملیاتی**، انتشارات نظری.

بذرافشان، سعید، خدای پور، احمد، (۱۳۹۶)، **بررسی اثر کنترل بودجه انقباضی بر انحراف بودجه در ایران**، *دوفصلنامه علمی - پژوهشی حسابداری دولتی*، ۳(۲)، ۱۹-۳۰.

انواری، ابراهیم، خدایانه، مسعود، تکبند، الهام، (۱۳۹۷)، **کسری بودجه دولت و اعتبارات بخش بانکی در اندازه بازار سهام: رویکرد الگوی خودرگرسیون برداری تابلویی**، *مدیریت دارایی و تامین مالی*، شماره ۲- ۵۷-۷۰.

باباجانی، جعفر، (۱۳۸۷)، **تحلیل مبانی نظری و قانونی رویکرد جدید بودجه ریزی سال ۱۳۷۸**، از منظر مسئولیت پاسخگویی، *ماهنامه حسابداری انجمن حسابداران خیره*، شماره ۱۹۴، ۳-۱۷.

- بابایی، محمدعلی، وزیر زنجانی، حمید رضا، (۱۳۸۵)، مدیریت ریسک، رویکردی نوین برای ارتقای اثربخشی سازمان ها، تدبیر، شماره ۷۰، ۱۴-۱۹
- بذرافشان، سعید، خدای پور، احمد، (۱۳۹۶)، بررسی اثر کنترل بودجه انقباضی بر انحراف بودجه در ایران، *دوفصلنامه علمی - پژوهشی حسابداری دولتی*، شماره ۲، ۱۹-۳۰.
- بورس اوراق بهادار تهران، (۱۳۸۸)، مدیریت ریسک چارچوب یکپارچه، جلد اول، بورس اوراق بهادار تهران.
- پناهی علی، (۱۳۸۶)، بودجه ریزی عملیاتی در نظریه و عمل، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی
- پی نوو، ریموند، (۱۳۸۰)، مدیریت مالی، جلد اول ترجمه واقتباس علی جهانخوانی و علی پارسائیان، انتشارات سمت، تهران
- جلالی علی آبادی، فرزانه، مشایخی، بیتا، پورعزت، علی اصغر، عباسیان، عزت‌اله. (۱۳۹۶)، تبیین مدل درک ذهنی بودجه توسط مسئولان بودجه مستقر در دانشگاه ها و مؤسسات پژوهشی در ایران، *حسابداری مدیریت*، شماره ۳۵، ۱۵-۲۹.
- جمعی، حسین، (۱۳۸۰)، بررسی وضعیت نقدینگی و سیاست های سرمایه در گردش در شرکت های داروسازی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۷۲-۱۳۷۸، دانشگاه اصفهان.
- حافظ نیا، محمد رضا، (۱۳۹۴)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، (چاپ شانزدهم)، تهران، انتشارات سمت
- حاجیها، زهره، شمسی، علی، (۱۳۹۴)، اثر کنترل بودجه بر انحرافات و انعطاف پذیری بودجه شهرداری های کشور (در دوران های ثبات و تلاطم بودجه ای)، *فصلنامه حسابداری سلامت*، (۲)، ۲۲-۳۸.
- حسن آبادی، محمد و علیرضا نجار صراف، (۱۳۸۶)، مدل جامع نظام بودجه ریزی عملیاتی چاپ اول، انتشارات مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران.
- خاکی، غلامرضا، (۱۳۹۴)، روش تحقیق با رویکرد پایان نامه نویسی، تهران انتشارات بازتاب
- خلیلی عراقی، مریم، (۱۳۸۴)، مدیریت ریسک اعتباری با به کارگیری مدل های تصمیم گیری، *پژوهش نامه اقتصادی*، شماره ۱۶، ۱۸۳-۲۱۲
- راعی، رضا، سعیدی، علی، (۱۳۸۳)، مبانی مهندسی مالی و مدیریت ریسک، انتشارات سمت، تهران، چاپ اول
- دشمن زیاری، اسفندیار، ضیایی محمد صادق، ضمیری، سپیده، (۱۳۹۶)، تاثیر عوامل انسانی و فنی بر استقرار بودجه ریزی عملیاتی در دانشگاه های علوم پزشکی، *مدیریت بهداشت و درمان (نظام سلامت)*، شماره ۲، ۳۱-۴۱.
- دهقانی، پریسا، قلی پور، آرین، (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین ارزیابی سیاسی، شاخص های ذهنی و اثر ملایمت در ارزیابی عملکرد ارزیابان در بانک رفاه، *مدیریت فرهنگ سازمانی*، شماره ۲، ۶۱۱-۶۲۴.
- سرمد، زهره، بازرگان، عباس و حجازی، الهه، (۱۳۹۵)، روش های تحقیق در علوم رفتاری، تهران، انتشارات آگاه.
- سجادی، دکتر سید حسین، جمعی، رضا، (۱۳۸۲)، سودمندی حسابرسی دیوان محاسبات کشور ایران از دیدگاه مدیران مالی، *فصلنامه علمی-پژوهشی بررسی های حسابداری و حسابرسی*، شماره ۴، ۱۲۹-۱۴۹.
- سعیدی، پرویز، (۱۳۸۲)، بودجه و بودجه ریزی دولتی، چاپ اول، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی.
- شایان آرائی، شاهین (۱۳۸۰)، نوآوری در ابزارهای مالی بانکداری اسلامی، *پیام بانک*، شماره ۲۹۲، ۵
- ضیائی، محمد صادق، امیری، مجتبی، ابراهیمی، محسن، (۱۳۸۷)، شناسایی موانع استقرار بودجه عملیاتی در دانشگاه تهران، *فصلنامه علمی-پژوهشی بررسیهای حسابداری و حسابرسی*، (۲)، ۱۵-۸۷، ۱۰۲.

عظیمی، سید امیر و نوفرستی، محمد (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین کسری بودجه دولت و تراز تجاری در ایران در چارچوب یک الگوی اقتصادسنجی کلان ساختاری پویا، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)، سال پانزدهم، شماره ۲، ۱۳۷-۱۵۶.

فرزین، علیرضا، (۱۳۷۸)، بودجه ریزی دولتی در ایران، تهران، انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی.
کازمیان محمود، نظری اصلان، جوانی علی، قاسمی فاطمه، نظری حامد، (۱۳۹۷)، ارزیابی کارایی بودجه در بخش دولتی سلامت برای مراقبت‌های سرپایی و بستری در مدل بودجه عملیاتی بر اساس کارکردها، دو ماهنامه علمی - پژوهشی دانشور پزشکی، ۳۹-۵۰.

کیدوری امیر حسین، (۱۳۸۶)، معرفی برخی شاخصهای کیفیت نظام دانشگاهی برای استفاده در بودجه‌ریزی دانشگاهی، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ۳، ۵۷-۸۴.
کمیحانی، اکبر، و ورهرامی، ویدا (۱۳۹۱)، برآوردی از نقش عوامل مؤثر بر کسری بودجه در ایران، فصلنامه‌ی راهبرد، شماره ۶۴، ۲۷-۴۲.

محمد زاده، پرویز، (۱۳۸۷)، بررسی رابطه بین کسری بودجه و تقاضای پول در ایران، پژوهشنامه اقتصادی، شماره ۱، ۴۱-۷۲.

مرادی، محمدعلی، (۱۳۸۴)، ساختار اجرا و نظارت بر بودجه در سازمان های اداری ایران، مقاله آنلاین
مظلومی، نادر (۱۳۸۵)، تعریف ریسک، مجله الکترونیک ریسک و بیمه، www.bimeh-mag.ir
منتظری، شهریار، (۱۳۹۰)، رهیافتی بر ریسک و مدیریت ریسک و جایگاه آن در سطوح مدیریتی، تدبیر، شماره ۲۲۹، ۳۲-۴۵

موسوی جهرمی، یگانه و آیت زایر، (۱۳۸۷)، بررسی اثر کسری بودجه دولت بر مصرف و سرمایه گذاری خصوصی، فصلنامه پژوهش های اقتصادی، شماره 3، سال 8، ۱-۱۹.

موسویان، سید عباس، مهدوی، غدیر، میرطاهر، سید محمدجواد، (۱۳۹۴)، اوراق بیمه اتکایی اسلامی جهت انتقال ریسک در صنعت نفت، تحقیقات مالی اسلامی، شماره ۲، ۵-۴۰.

نظرزاده دناک، مزده و محمود سبزی، (۱۳۹۶)، استراتژی مدیریت ریسک بلایای طبیعی با نظارت صنعت بیمه، بیست و چهارمین همایش ملی بیمه و توسعه، تهران، پژوهشکده بیمه.

واعظ قاسمی، محسن، طالقانی، محمد، شفیعیان، محسن، بزرگی، فاطمه، (۱۳۹۷)، کارگیری رویکرد مدل‌سازی ساختاری-تفسیری جهت طراحی مدلی برای بودجه ریزی عملیاتی (مطالعه موردی شرکت سرمایه گذاری غدیر)، دانش سرمایه‌گذاری، شماره 99-320۲۷.

ولی پور خطیر، محمد، آذر، عادل، امینی، محمدرضا، (۱۳۹۶)، بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد استوار- فازی رویکردی تعالی محور در مدل‌سازی بودجه بیمارستان‌ها، پژوهش‌های مدیریت در ایران، ۲۱(۲)، ۱۷۹-۱۹۸.

هاشمی، فرزاد، (۱۳۹۶)، مطالعه تطبیقی تاثیر آزادی اقتصادی بر کسری بودجه در ایران، اقتصاد مالی، شماره ۴۱، ۱۵۵-۱۷۶.

Becker, S. D. (2014). **When organisations deinstitutionalise control practices: A multiple-case study of budget abandonment.** *European Accounting Review*, 23(4), 593-623.

Belkaoui, A.R. (2000). **Teori Akuntansi Jilid 1.** terjemahan. Jakarta. Salemba Empat. Jakarta.

- Belkaoui, A.R.. (2002). **Behavioral management accounting**. QUORUM BOOKS Westport, Connecticut, London.
- Collier, P.M., & Woods, M. (2011). **A comparison of the local authority adoption of risk management in england and australia**, *Australian Accounting Review*, 21(57), 111-123.
- Collier P.M., Berry, A.J., & Burke, G.T. (2007). **Risk and Management Accounting: Best Practice Guidelines for Enterprise-wide Internal Control Procedures**. CIMA Publishing, Burlington, MA 01803, USA
- Collins, F. (1978). **The Interaction of budget characteristics and personality variabls with budgetary response attitudes**. *The Accounting Review*, 53(2), 324-335.
- Elmassri, M., & Harris, E. (2011). **Rethinking budgetary slack as risk management**, *Journal of Applied Accounting Research*, 12(3), 278-293.
- Furlong, C., Brotchie, R., Considine, R., Finlayson, G., & Guthrie, L. (2017). **Key concepts for integrated urban water management infrastructure planning: lessons from Melbourne**. *Utilities Policy*, 45, 84-96.
- Gordan A., and F.E. Sellers, (2002) **Accounting and Budgeting Systems: The Issue of Congruency**, *Journal and Public Policy*.
- Kenis, Izzetin. (1979). **Effects of budgetary goal characteristics on managerial attitudes and performance**. *Th Accounting Review*, 54(4), 707-721.
- Madhou, Ashwin, (2012) **Operational Risk and Market Risk as Determinants of Working Capital**, Available at SSRN: <http://ssrn.com>
- Maltritz, D., & Wüste, S. (2015). **Determinants of budget deficits in Europe: The role and relations of fiscal rules, fiscal councils, creative accounting and the Euro**. *Economic Modelling*, 48, 222-236.
- Robinson. M, Chariri, A., & Prabowo, T. J. W. (2018). **The Role of Risk Management on Budget Quality and Slack**. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*.vol 22. 1-12.
- Sastry, S., & King, S. (2005). **Competing for funds in austere times: How to win with performance-based budgeting**. *The Journal of Government Financial Management*, 54(4), 33.
- Scarlett B., 2005, **Management Accounting Performance Evaluation**, *CIMA Publication*, pp. 312-323
- Schiavo-Campo, S., & Tommasi, D. (2006). **Managing Government Expenditure**, Asian Development Bank, Manila.
- Tang, Y.-C. (2009). **An approach to budget allocation for an aerospace company—Fuzzy analytic hierarchy process and artificial neural network**. *Neurocomputing*, 72(16), 3477–3489.
- Venkataraman, R. R., & Pinto, J. K. (2008). **Cost and Value Management in Projects**. John Wiley & Sons.